

บทที่ ๓

พัฒนาการและการประยุกต์ใช้อหิงสธรรมของพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพ

พุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพเป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นโดยไม่หวังผลกำไร (Non-Profit Organization) ไม่มีชื่อเป็นภาษาไทยอย่างเป็นทางการเพราะไม่ได้จดทะเบียนในรูปแบบภาษาไทย คุณอัญชลี คุรุฑ์ กรรมการผู้บริหาร ได้แปลไว้ว่า “พุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพ”^๑ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ๑๙๗๘ และทางองค์กรได้จัดงานฉลองเนื่องในโอกาสก่อตั้งครบ ๓๐ ปีเมื่อเดือนตุลาคมปี ๒๐๐๘ ที่ผ่านมา

พุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพ^๒ ได้ตระหนักถึงปัญหาความรุนแรงซึ่งเป็นที่มาที่ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และมุ่งแสวงหาสันติภาพให้เกิดแก่สังคมโลกโดยมุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง (structural dukkha) มากกว่าปัญหาที่เป็นทุกข์โดยทั่วไปและแก้ไขโดยการสังคมสงเคราะห์ โดยเฉพาะการถือกำเนิดขององค์กร เกิดในช่วงที่ได้ผ่านการสูญเสียของโลกที่สำคัญ คือหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ การใช้อาวุธนิวเคลียร์เช่นฆ่าผู้บริสุทธิ์ชาวญี่ปุ่นหลายล้านคน และการสูญเสียชีวิตในสงครามเวียดนามทั้งชาวอเมริกันและชาวเวียดนาม เหล่านี้ เป็นมูลเหตุให้กลุ่มชาวพุทธในสหรัฐอเมริกาส่วนหนึ่งเห็นว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมให้โลกตระหนักถึงหายนะของการใช้ความรุนแรง การปฏิบัติต่อกันด้วยความเข้าใจ ความรัก ความเมตตาเท่านั้น ที่จะทำให้โลกใบนี้ ดำรงอยู่ด้วยความสุขสงบ และสันติภาพอย่างยั่งยืน

ก่อนที่จะศึกษาพัฒนาการประยุกต์ใช้อหิงสธรรมของพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพ ผู้วิจัยจะได้แนะนำให้รู้จักองค์กรนี้เพื่อเป็นการปูพื้นฐานในการทำความเข้าใจเป็นเบื้องต้น

^๑ จากการสัมภาษณ์คุณอัญชลี คุรุฑ์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง กรรมการผู้บริหาร Buddhist Peace Fellowship เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๑.

^๒ ในบทนี้จะใช้ข้อมูลส่วนใหญ่จาก Judith Simmer-Brown, “Speaking Truth to Power: The Buddhist Peace Fellowship”, *Engaged Buddhism in The West*, edited by Christopher Queen, pp.67 – 92, และจาก <www.bpf.org>. และ รายงานประจำปี ๒๐๐๕, ๒๐๐๖, และ ๒๐๐๗ จาก <http://www.bpf.org/html/about_us/annual_report/05_ar.html#intl>, <http://www.bpf.org/html/about_us/annual_report/06.html> <http://www.bpf.org/html/about_us/annual_report/documents/annualreport2007.pdf>.

๓.๑ ประวัติของโรเบิร์ต ไอธิตเคน (Robert Aitken) ผู้ร่วมก่อตั้งพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพ

ก่อนที่จะเกิดการก่อตั้งพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพหรือเรียกย่อๆว่า BPF ขึ้นเป็นรูปธรรม คณะผู้ก่อตั้งซึ่งได้แก่ โรเบิร์ต ไอธิตเคน (Robert Aitken), เนลสัน ฟอสเตอร์ (Nelson Foster), แอนน์ ไอธิตเคน (Anne Aitken), สตีเฟน กิลล์คเคย์ล์ (Stephen Gockley) และสมาชิกอื่นๆ อีกหลายคน คณะผู้ก่อตั้งได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว เช่น การรณรงค์เรื่องการต่อต้านสงครามเวียดนาม โดยเฉพาะ โรเบิร์ต ไอธิตเคน ผู้มีอาวุโสสูงสุดและเป็นอาจารย์ผู้สอนวิปัสสนาแบบเซนให้กับคณะผู้ร่วมก่อตั้งท่านอื่นๆ ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำคนแรกใน BPF

โรเบิร์ต ไอธิตเคน^๓ เป็นชาวเพนซิลเวเนีย เกิดเมื่อปี ๑๙๑๗ แต่ไปเติบโตที่ฮาวายและอาศัยอยู่ในฮาวายตลอดมา ในช่วงที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้ถูกเกณฑ์ไปเป็นเชลยที่ประเทศญี่ปุ่น และ ณ ที่นั่นทำให้เกิดจุดเปลี่ยนของชีวิตของไอธิตเคน เพราะเขาได้พบกับเรย์โนลด์ ฮอเรนเบทท์ (Reginald Horace Blyth) ชาวอังกฤษที่ถูกจับไปเป็นเชลยเช่นกัน เบทท์ อดีตครูสอนภาษาอังกฤษให้กับจักรพรรดิญี่ปุ่นองค์ปัจจุบันและเป็นเพื่อนสนิทกับ ดี.ที. ซูซูกิ (D.T. Suzuki) นักปราชญ์ชาวพุทธที่สำคัญท่านหนึ่ง เบทท์ได้ศึกษาพุทธศาสนาแบบเซนมาเป็นระยะเวลายาวนาน ได้เป็นผู้แนะนำให้ไอธิตเคนมาศึกษาและสนใจในพุทธศาสนานิกายเซน ซึ่งเป็นนิกายหลักในประเทศญี่ปุ่น

หลังสงครามสิ้นสุดลง ไอธิตเคนยังได้เดินทางกลับไปมาระหว่างฮาวายและญี่ปุ่นเพื่อศึกษาพระพุทธรูปศาสนานิกายเซน จนกระทั่งได้รับการแต่งตั้งสูงสุดในตำแหน่งโรชิ (Roshi) ซึ่งหมายถึง หัวหน้าหรืออาจารย์ใหญ่ (Master) หรือผู้รู้ (guru) ในปี ๑๙๕๙ ได้ก่อตั้งสำนักวิปัสสนาในเมืองฮาโนลูลู รัฐฮาวาย ชื่อไดอะมอนด์ สังฆะ (Diamond Sangha) และเมื่อย้ายมาที่เกาะมาวี เมื่อปี ๑๙๖๙ ได้ก่อตั้งสำนักวิปัสสนาชื่อว่า มาวี เซ็นโด (Maui Zendo) มีลูกศิษย์ที่เป็นชาวอเมริกันมากมาย

โรเบิร์ต ไอธิตเคนได้เข้าร่วมต่อต้านเรื่องการทำสงคราม การใช้อาวุธนิวเคลียร์ การสะสมและสร้างอาวุธยุทโธปกรณ์ของรัฐบาลสหรัฐฯ และต่อต้านสงครามเวียดนาม นอกจากนี้เขายังเป็นบุคคลแรกๆในสหรัฐฯ ที่ให้ความสนใจเรื่องนิเวศวิทยา และนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้เพื่อแก้ปัญหาเชิงนิเวศ และเป็นผู้รณรงค์คนแรกๆในเรื่องสิทธิสตรีอีกด้วย

^๓ The Free Encyclopedia, "Robert Baker Aitken, (30 August 2008),

< http://en.wikipedia.org/wiki/Robert_Baker_Aitken>.

ในช่วงที่เกิดสงครามเวียดนาม (๑๙๕๗ – ๑๙๗๕) เป็นช่วงที่ชาวอเมริกันมีความตื่นตัวทางการเมืองอย่างมากและสนใจเรื่องจิตวิญญาณอย่างแพร่หลาย ชาวอเมริกันส่วนใหญ่ได้คัดค้านนโยบายการทำสงครามเพราะประเทศได้สูญเสียทั้งทรัพย์สินรวมทั้งชีวิตของทหารอเมริกันและชาวเวียดนามที่ต้องล้มตายเป็นจำนวนมาก มีประชาชนเดินขบวนและเรียกร้องสันติภาพไปทั่วประเทศ ไออิทเคนและลูกศิษย์ได้ปรึกษากันว่า กลุ่มของเขาควรจะเข้าไปมีบทบาทเพื่อสังคม และให้รัฐบาลได้ตระหนักถึงหลักการสำคัญเรื่อง “อหิงสกรรม” การไม่ทำสงคราม การไม่เบียดเบียนกัน นอกจากนี้ยังยึดหลักอหิงสกรรมมาใช้เพื่อเป็นหลักในการทำงาน และควรจะใช้วิถีของชาวพุทธเข้าไปเกี่ยวพัน (engaged) กับเรื่องต่างๆ ในสังคม กลุ่มของเขาจึงได้ร่วมกันก่อตั้งขบวนการพระพุทธรศาสนาเพื่อสังคมขึ้นมา เรียกว่า **พุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพ (Buddhist Peace Fellowship)**

๓.๒ ประวัติของพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพ

พุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพ ได้ถือกำเนิดขึ้นในปี ๑๙๗๔ หลังสงครามเวียดนามสิ้นสุดลงสามปี แต่คณะผู้ก่อตั้งและลูกศิษย์ก็ได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมมาก่อนแล้วโดยเข้าร่วมกับองค์กรที่ชื่อว่า Fellowship of Reconciliation^๔ ก่อนจะมาก่อตั้งองค์กรเอง โดยได้ตั้งสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองเบิร์กลีย์ แคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา (Berkeley, California, USA) ผู้ร่วมงานส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัคร เมื่อสิ้นปีที่ก่อตั้งมีสมาชิกอยู่เพียง ๕๐ คนเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกศิษย์ของไออิทเคนที่มาเรียนวิปัสสนา และได้ก่อตั้งสาขา (Chapters) ขึ้นในอีกหลายมลรัฐ และมีความเติบโตขึ้นเป็นลำดับ ได้มีผู้มีชื่อเสียงทางพระพุทธศาสนาเข้าร่วมงานมากขึ้น เช่น โจแอนนา มาซี (Joanna Macy), แกรี ชไนเดอร์ (Gary Snyder), เรียว อิมามูระ (Ryo Imamura) และ BPF ได้ตีพิมพ์ข่าวสารขององค์กรเพื่อสื่อสารกันภายในหมู่สมาชิก เรียกว่า *Turning Wheel* มีนักเขียนที่มีชื่อเสียงหลายท่านได้ส่งบทความมาตีพิมพ์ เช่น เฟรด เอปสไตเนอร์ (Fred

^๔ Fellowship of Reconciliation (FOR) เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อการแสวงหาสันติภาพที่เก่าแก่ที่สุดในโลก ก่อตั้งเมื่อปี 1914 หลังการเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๑ เพียง ๕ เดือน โดยกลุ่มผู้นำชาวคริสต์ ซึ่งในขณะนั้นความตึงเครียดเรื่องการทำสงครามในยุโรปเกิดขึ้นอย่างสูง ในปี 1915 องค์กร FOR สหรัฐอเมริกา ได้ก่อตั้งขึ้น ปัจจุบันมีสมาชิก (affiliate) มากกว่า ๔๐ ประเทศ และทำงานโดยไม่คำนึงถึงเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนา ปัจจุบันองค์กรพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพ (Buddhist Peace Fellowship) ก็ได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรนี้ และได้ทำงานร่วมกันในหลายโครงการ สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จาก Fellowship of Reconciliation. “History”. <<http://www.forusa.org/about/history.html>>.

Eppsteiner), อาร์นี ค็อตเลอร์ (Arnie Kotler) และ เดวิด สไนเดอร์ (David Schneider) รวมทั้ง ทะไลลามะ ดิซ นัท ฮันท์ และ ส. ศิวรักษ์ เป็นต้น

ปัญหาที่สำคัญปัญหาแรก คือ เงินทุนที่จะสนับสนุนกิจกรรมขององค์กร เพราะนอกจากจะมีสมาชิกน้อยแล้ว รายได้จากการบริจาคก็ไม่ได้มากนัก จนกระทั่ง เมื่อทางองค์กรได้เชิญท่าน ดิซ นัท ฮันท์ ผู้นำชาวพุทธนิกายเซนแห่งหมู่บ้านพลัม มาเดินสายเทศนาธรรมในสหรัฐ ในช่วงปี ๑๙๘๕, ๑๙๘๗ และ ๑๙๘๙ โดยลำดับ โดย BPF เป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่าย การมาของท่านดิซ นัท ฮันท์ได้ทำให้ประชาชนทั่วไปในสหรัฐรู้จัก BPF มากขึ้น ภายในปีแรกหลังจากการเดินสายแสดงธรรมของท่าน สมาชิกของ BPF ได้เพิ่มเป็น ๖๐๐ คน และ เป็น ๑,๒๐๐ คนในอีกสองปีต่อมา ในปัจจุบันนี้มีสมาชิกมากกว่า ๔,๐๐๐ คน และมีสาขามากกว่า ๓๕ สาขา ใน ๒๙ มลรัฐ และใน ๑๑ ประเทศทั่วโลก เช่น เยอรมัน เบลเยียม และออสเตรเลีย เป็นต้น อย่างไรก็ตามการบริหารงานของแต่ละสาขา แต่ละมลรัฐหรือแต่ละประเทศ ไม่ได้ขึ้นแก่กันและไม่ได้ขึ้นกับสำนักงานใหญ่ เพียงแต่ละกลุ่มมีอุดมการณ์ร่วมกันในการทำงานเพื่อสังคมโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นแกนกลาง และให้ BPF เป็นผู้นำหลักในเรื่องนโยบาย โดยจะมีการประชุมร่วมกันเดือนละหนึ่ง ครั้ง อาจจะใช้การประชุมผ่านการสื่อสารทางไกล (Teleconference) การทำงานของแต่ละแห่ง บางครั้งจะแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ เหตุเพราะพื้นที่ของสหรัฐอเมริกากว้างขวางมากและมีปัญหารายละเอียดแตกต่างกันไป แต่เมื่อมีจุดร่วมของปัญหา เช่นเรื่องปัญหาในพม่า หรือในทิเบต กลุ่มองค์กรของ BPF ทั้งหมดในเครือข่าย จะประสานและทำงานร่วมกัน ซึ่งทำให้มีพลังในการขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากองค์กร BPF เป็นองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร (Non-Profit Organization - NPO) หรือเป็นองค์กรสาธารณกุศลที่ต้องอาศัยเงินทุนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆพร้อมทั้งการเสียสละแรงกายแรงใจจากอาสาสมัครและผู้บริหารที่เข้ามาทำงานให้องค์กร แม้ว่าบุคคลที่เข้ามาทำงานด้วยความตั้งใจดีแต่ถ้าขาดเงินทุนหมุนเวียนหรือเงินทุนในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม การดำเนินงานขององค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ย่อมมีอุปสรรค BPF ไม่ได้รับเงินบริจาคมากเหมือนองค์กรสาธารณกุศลอื่นๆ เช่น มูลนิธิอู๋จี้แห่งไต้หวัน หรือขบวนการโซกไก จักไก (Soka Gakkai) ของญี่ปุ่น หรือ พระอาจารย์พรหมโช วัดพระบาทน้ำพุ ในประเทศไทย เป็นต้น ที่มีลักษณะอันโดดเด่นคือการสังคมสงเคราะห์ที่เป็นรูปธรรมและอาจจะตรงกับวิถีนิยมของชาวพุทธโดยทั่วไปคือการบริจาคทานโดยอาจจะหวังผลเพื่อโลกหน้าหรือบุญกุศลดังที่เข้าใจกัน ในขณะเดียวกันความคิดแบบเอเชียที่มักจะยึดติดกับตัวบุคคลหรืออาจารย์ที่ตนศรัทธาซึ่งเป็นผู้นำองค์กรก็เป็นปัจจัยที่ทำให้ได้รับเงินบริจาคได้มาก องค์กรก็มักจะประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมต่างๆ

ในขณะที่องค์กร BPF จะแตกต่างกันเพราะจะเน้นเฉพาะเรื่องการรณรงค์แก้ไขปัญหาลักษณะเชิงโครงสร้างเช่นปัญหาในพม่า ในทิเบต ปัญหาโลกร้อน ปัญหาสิทธิเด็ก เป็นต้น

แอลัน เซนาอูเกะ (Alan Senauke) อดีตผู้อำนวยการของ BPF เคยกล่าวว่า “BPF ใช้หลักความรัก ความเมตตากรุณาเหมือนการประพัตติตนของพระโพธิสัตว์ ที่จะรับฟังความทุกข์ของชาวโลก พยายามเข้าใจปัญหานั้น บางครั้ง BPF ก็ลงมือช่วยเหลือ บางครั้งก็ให้เพียงให้ข้อมูลเพื่อให้ผู้อื่นได้ใช้ข้อมูลนั้นหรือใช้ทรัพยากรที่มีเข้าไปช่วยเหลือในกรณีที่ BPF ไม่สามารถเข้าไปร่วมได้ บางครั้งก็เพียงแต่รับฟัง”^{*}

ปัญหาที่สอง คือปัญหาเรื่องการบริหาร ซึ่งผู้วิจัยพบว่าผู้บริหารขององค์กรระดับผู้อำนวยการมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย เฉลี่ย ๒ ปีครั้งทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานบ่อย มีการสร้างองค์กรใหม่ (rebuild) อยู่ตลอดเวลาแต่หลักนโยบายเรื่องการทำงานเพื่อสังคมซึ่งเป็นอุดมการณ์หลัก ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง

ดังนั้น การบริหารขององค์กรจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ทั้งกำลังใจและกำลังเงินที่จะนำพาองค์กรให้ดำเนินกิจกรรมได้ต่อไป ซึ่งเป็นลักษณะปกติขององค์กรที่เป็น NGO (Non-Government Organization) และเป็น NPO ที่มักจะมีการหมุนเวียนการทำงานมากกว่าการทำงานแบบองค์กรประจำ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตว่า การทำงานของ BPF ซึ่งเน้นการทำงานเพื่อแก้ปัญหาในระดับโครงสร้างของสังคม ที่บุคคลภายนอกอาจจะมองเห็นผลสำเร็จเป็นรูปธรรมน้อยกว่า จึงได้รับความสนใจในการบริจาคน้อย เมื่อเทียบกับทางเอเชียที่การทำงานจะเน้นในเรื่องสังคมสงเคราะห์ ซึ่งตรงกับเรื่องการทำบุญ การบริจาคที่หวังผลในโลกปัจจุบันหรือโลกหน้า คนเอเชียจึงนิยมบริจาคเงินเพื่อองค์กรสังคมสงเคราะห์เช่นนี้ องค์กรอย่าง BPF ไม่ได้มีผู้นำที่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ประกอบกับเป็นไปตามเงื่อนไขที่เข้มงวดของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ก่อตั้งโดยเป็นองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร จึงไม่สามารถเรียกรับได้เกินขอบเขตของกฎหมาย และเนื่องจากไม่ได้ก่อตั้งอย่างมูลนิธิ การบริจาคเงินค่อนข้างจะมีน้อย เงินจากค่าสมาชิกจึงมีไม่มาก ทำให้การดำเนินงานไม่ประสบผลเท่าที่ควร

จากรายงานประจำปี ๒๐๐๗ พบว่า รายได้ส่วนใหญ่ (๕๘%) มาจากการบริจาค ในขณะที่รายได้จากค่าสมาชิกมีเพียง ๒๑% ซึ่งค่าสมาชิกจะอยู่ที่ US\$30 ต่อปี ดังนั้นการระดมทุนจากผู้มีจิตศรัทธามีส่วนสำคัญมากที่จะทำให้องค์กรดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ในขณะที่ การใช้จ่ายส่วนใหญ่มาจากการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมโดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับสันติภาพซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการทำงานพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมขององค์กร

^{*}Bpf, “history”, (30 August 2008), <http://www.bpf.org/html/about_us/history/history.html>.

เช่น โครงการ BASE (Buddhist Alliance for Social Engagement) รองลงมาคือค่าใช้จ่ายเรื่อง การตีพิมพ์วารสาร Turning Wheel

ค่าใช้จ่ายกับรายรับขององค์กรสำหรับปี ๒๐๐๗ มีผลติดลบ โดยมีรายรับอยู่ที่ US\$495,544 และค่าใช้จ่ายที่ US\$587,761 องค์กร BPF จึงมีรายจ่ายมากกว่ารายรับอยู่ถึง US\$92,217 ทำให้เห็นได้ว่า องค์กรเพื่อการกุศลอย่าง BPF ยากที่จะประสบความสำเร็จถ้าขาด การสนับสนุนจากผู้มีจิตศรัทธาและมีอุดมการณ์เดียวกัน และถ้าอุดมการณ์ที่มี ไม่เข้มแข็งและไม่มี อย่างต่อเนื่อง โอกาสที่ BPF จะอยู่ทำงานเพื่อส่วนรวมในอนาคตก็ดูจะริบหรี่

๓.๒.๑ วิสัยทัศน์

BPF ได้เห็นถึงอนาคตที่ซึ่งคนที่มีพื้นฐานต่างกันมาจากหลากหลายแห่ง มาร่วมแรงร่วม ใจกันเพราะตระหนักรู้อย่างจริงใจว่าเราทุกคนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันและสัมพันธ์กับโลกใบนี้ (ตามหลักปรัชญาจสมุปปาท) และเชื่อมั่นว่าการกระทำที่เต็มไปด้วยความเข้าใจนี้ จะสร้างสังคมที่เต็มไปด้วย ความกรุณา เอื้อเฟื้อ ความรัก ปัญญา ความยุติธรรมและการไม่เบียดเบียนกัน

๓.๒.๒ ภารกิจและวัตถุประสงค์

เพื่อเป็นตัวกระตุ้น (catalyst) ให้เกิดพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม และมีวัตถุประสงค์ที่จะ ช่วยทำให้มนุษย์ทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกสถาบันและทุกระบบของสังคม ปลดปล่อยจากความทุกข์ ทุก โครงการของ BPF ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และการฝึกปฏิบัติ จะเชื่อมโยงหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เรื่องปัญญา ความรักความเมตตาที่จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างต่อเนื่อง และได้ พยายามอย่างมาก เพื่อ

- ให้สังคมรับรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติของ BPF โดยทำเพื่อสันติภาพและปกป้อง สิ่งมีชีวิตทุกชนิด
- ยกกระดับความเป็นมนุษย์ของทุกคน สิ่งแวดล้อม และความยุติธรรมของสังคม โดยเฉพาะในหมู่ชาวพุทธ
- นำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาแก้ไขปัญหาในบริบทใหม่เรื่องสันติภาพ การ ไม่ใช้ความรุนแรง เรื่องสิ่งแวดล้อม และขบวนการยุติธรรมในสังคม

จูดิท ซิมเมอร์-บราวน์ (Judith Simmer-Brown) ได้สรุปไว้ว่า BPF มีหลักการและ แนวทางในการทำงานโดยจะพิจารณาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งทาง BPF มีลักษณะการทำงาน ดังต่อไปนี้

๑. การผนวกรวมทุกคน (Inclusiveness)

BPF ไม่ได้เป็นองค์กรสำหรับชาวพุทธเท่านั้น แต่สำหรับทุกคน ไม่ว่าศาสนาใด นิกายใด สามารถมาร่วมกิจกรรมได้ และทาง BPF ยินดีเข้าไปร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมกับพันธมิตรอื่นๆ โดยไม่คำนึงถึงศาสนาหรือนิกายใดๆ เช่นกัน เช่นกรณีการเข้าไปช่วยเรื่องสันติภาพระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอล ดังที่ตั้งไว้ในวิสัยทัศน์และภารกิจ อย่างไรก็ตาม จากที่จูดีท ซิมเมอร์-บราวน์ (Judith Simmer-Brown) วิเคราะห์พบว่า ในความเป็นจริงนั้น BPF ซึ่งมีรากฐานจากการเป็นชาวอเมริกันหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นชาวเอเชียและอพยพมาอาศัยในอเมริกาส่วนใหญ่ หรือที่เรียกว่าพุทธศาสนาแบบอเมริกัน (*American Buddhism*) ซึ่งมีวัฒนธรรมและประเพณีหรือปรัชญาพื้นฐานต่างกับคนเอเชีย โดย “มีเหตุผลและการปฏิบัติแตกต่างกัน”

๒. วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น (Analysis of Suffering)

BPF จะพิจารณาปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นตามหลักพุทธศาสนา แต่สิ่งที่ BPF ให้ความสนใจ โดยเฉพาะจะเป็นปัญหาในระดับโครงสร้าง (structural dukkha) เพราะ BPF ตระหนักว่า ปัญหาในโลกปัจจุบันไม่ใช่เรื่องของใครคนใดคนหนึ่ง BPF จะยึดหลักปรัชญาสมุปบาทว่าปัญหาที่เกิดขึ้นหนึ่งย่อมกระทบกับอีกที่หนึ่งได้และจะดำเนินวิธีการด้วยการปฏิบัติที่ไม่มีความรุนแรง การไม่เบียดเบียนกัน ในกรณีที่ BPF ไม่สามารถเข้าไปช่วยเหลือโดยตรง BPF จะบริจาคเงินเข้าไปช่วยเหลือ เช่น ปัญหาในพม่า จะช่วยเรียกรายเงินเพื่อช่วยเหลือจากพายุไต้ฝุ่น เป็นต้น การที่ดีความเรื่องทุกข์ต่างจากพุทธศาสนาดั้งเดิมนั้น เพราะในสมัยพระพุทธองค์ปัญหาทางโครงสร้างแบบนี้ยังไม่เคยปรากฏ เฮเลน ทวอร์คอฟ (Helen Tworikov) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า “พระพุทธเจ้าไม่ได้อยู่ยุคที่โลกเรามีปัญหามากเช่นนี้...ฉันสงสัยว่าถ้าพระพุทธเจ้ายังอยู่ ท่านจะตรัสกับเรื่องนี้อย่างไร”^๖ นอกจากนี้ปัญหาระดับนานาชาติแล้ว BPF ยังให้ความสนใจเรื่องภายในประเทศที่พบเห็นกันอยู่ทั่วไปด้วยเช่น เรื่องปัญหาในครอบครัว เยาวชน การหย่าร้าง ความเครียด ผู้ต้องขัง โทษประหารชีวิต คนเร่ร่อน บริโภคนิยมและนิเวศวิทยา

๓. การจัดการด้วยกลยุทธ์ (Strategic Approach)

BPF ได้เข้าไปช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นหลายโครงการ เช่น โครงการสร้างสัมมาอาชีวะให้กับชาวทิเบตในเนปาลและอินเดีย หรือการให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์กับพม่า การเดินธรรมยาตราของพระมหาโมชันทะในกัมพูชาหรือองค์กร International Network of Engaged Buddhist ที่ ส. ศิวรักษ์ก่อตั้งในประเทศไทย หรือการให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่วงเกิน

^๖ อ้างใน Helen Tworikov, “Zen in America: Five Teachers and the Search for an American Buddhism”, *Engaged Buddhism in The West*, edited By Christopher Queen, p. 81.

ทางเพศในโรงเรียนในสหรัฐฯ แต่ก็มีผู้วิจารณ์หลายคนเห็นว่าโครงการต่างๆ ของ BPF ไม่มีการวางกลยุทธ์ที่ชัดเจนว่า ทำไปเพื่ออะไร ทำไมถึงทำอย่างนี้ และจะแก้ไขโครงสร้างของปัญหาได้อย่างไร และเห็นว่าสิ่งนี้เป็นจุดอ่อนของ BPF ที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เมื่อ BPF หันมาปรับปรุงภายในองค์กร หาจุดยืนที่ชัดเจนของตัวเอง เช่น *องค์กรนี้เน้นที่ปัญหาความรุนแรงเชิงโครงสร้าง การไม่ใช้ความรุนแรงแก้ไขปัญหาก็ควรพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงเชิงโครงสร้างมากกว่า* เมื่อพิจารณาเรื่องความรุนแรง BPF จึงได้เกิดโครงการที่สำคัญที่เรียกว่า โครงการ BASE – Buddhist Alliance for Social Engagement ที่เน้นการปฏิบัติภาวนาควบคู่กับการทำกิจกรรมเพื่อสังคม โดยเห็นว่า *ควรจะเริ่มจากการหาสันติภาพในตนเองก่อน การปฏิบัติภาวนาทำให้พบกับสันติภาพภายใน แล้วจึงนำสันติภาพนั้นออกมาสู่สังคม ช่วยเหลือสังคมอย่างสันติ ไม่มีการกระทำใดที่เป็นความรุนแรง ไม่ว่า การเดินขบวน ประท้วง ก็ใช้หลักอหิงสาเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม*

๓.๒.๓ คณะผู้บริหาร

การบริหารของ BPF จะมีการทำงานอยู่ ๒ ประเภท ๑) คณะผู้บริหาร และ ๒) คณะทำงาน

๑) **คณะผู้บริหาร** จะเป็นการอาสาสมัครเข้ามาทำงานให้องค์กรโดยไม่ได้รับผลตอบแทน และไม่ได้เป็นลักษณะงานประจำ ผู้บริหารทุกท่านมักจะมียานประจำทำอยู่แล้ว โดยจะมีหน้าที่ให้คำปรึกษา มีการประชุมร่วมกับคณะทำงานตามกำหนด และมีหน้าที่รับผิดชอบทางกฎหมายหรือเรื่องที่จะต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับรัฐ^๗ ปัจจุบันมีจำนวนทั้งหมด ๕ ท่าน ได้แก่ คุณอัญชลี คุรุวัช, เจสซี มาวีโอ เวก้า-เฟรย์ (Jesse Maceo Vega-Frey), ฟิลิป ออสการ์ (Phyllis Oscar), มาเรียเนอ อุควิลลา (Marian Urquilla) และ คริส วิลสัน (Chris Wilson)

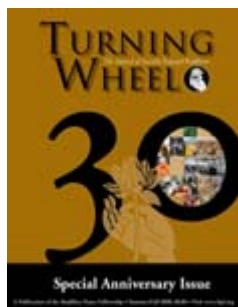
๒) **คณะทำงาน** จะเป็นพนักงานประจำ และมีเงินเดือนตอบแทน เป็นผู้บริหาร ที่ได้มาจากการเปิดรับสมัครงานทั่วไป แต่ต้องมีอุดมการณ์เดียวกัน มีหน้าที่จัดการงานทั่วไปขององค์กร ปัจจุบันมีจำนวน ๓ ท่าน โดยมี ซาราห์ เวินทราบบ์ (Sarah Weintraub) เป็นผู้อำนวยการบริหาร (Executive Director, รับตำแหน่งปลายปี ๒๐๐๙) และมี เลสลีย์ โทมัส (Leslie Thomas) และ เอเวอร์ธ วิลสัน (Everett Wilson) ซึ่งเป็นบรรณาธิการของวารสาร Turning Wheel ด้วย

นอกจากนี้ยังมี **คณะที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ (Advisory Board)** จะมีบุคคลสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ และเป็นผู้ให้คำปรึกษาตามที่

^๗ จากการสัมภาษณ์คุณอัญชลี คุรุวัช ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง กรรมการผู้บริหาร Buddhist Peace Fellowship เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๑.

คณะทำงานหรือคณะผู้บริหารร้องขอ ได้แก่ ดิซ นัท ฮันท์, ดร. เอ.ที. อริยรัตน์ (Dr. A.T. Ariyaratne), พระไพศาล วิสาโลสุตฺตภิกขุ ศีวรักษ์, เคนเน็ท คร๊าฟท์ (Kenneth Kraft) และเดวิด ลอยด์ (David Loy) เป็นต้น

๓.๓ นิตยสาร Turning Wheel: The Journal of Socially Engaged Buddhism^๔

เป็นนิตยสารราย ๓ เดือนที่ BPF ตั้งใจจะใช้เป็นสื่อในการเผยแผ่ความรู้เรื่องพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม เช่น เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม การเรียกร้องความยุติธรรม สันติภาพ และการปฏิบัติธรรม ซึ่งจะมีผู้เขียนบทความไปลงอยู่เสมอๆ เช่น ส. ศิวรักษ์, ดิซ นัท ฮันท์, โรเบิร์ต ไซอิทเคน (Robert Aitken), โจแอนนา มาซี (Joanna Macy), แกรี่ ชไนเดอร์ (Gary Snyder), โดแนลด์ ร็อทเบิร์ก (Donald Rothberg) และโรเบิร์ต ทูร์แมน (Robert Thurman) เป็นต้น รวมทั้งการสัมภาษณ์ บทกลอน และบทวิจารณ์ต่างๆ นิตยสารเคยได้รับรางวัล The Utne Reader Alternative Press Award ด้านเนื้อหาจิตวิญญาณที่ดีที่สุด สำหรับสมาชิกจะได้รับนิตยสารฟรี แต่โดยทั่วไปมีราคาเล่มละ ๕ ดอลลาร์

๓.๔ กิจกรรมพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม

ในช่วงปี ๒๐๐๕ - ๒๐๐๗ BPF ได้ทำกิจกรรมมากมายและดำเนินกิจกรรมมาอย่างต่อเนื่อง บางโครงการก็ดำเนินต่อจากปีก่อนๆ กิจกรรมที่เกิดขึ้นมีทั้งที่เกี่ยวข้องระดับนานาชาติและภายในประเทศ ในที่นี้จะยกตัวอย่าง โครงการต่างๆดังนี้

๓.๔.๑ โครงการ BASE: Buddhist Alliance for Social Engagement

โครงการได้ดำเนินมาตั้งแต่ปี ๑๙๙๔ จนถึงปัจจุบัน รวมเวลาถึง ๑๔ ปี ซึ่งเกิดจากดำริของโรเบิร์ต ไซอิทเคน ผู้ร่วมก่อตั้ง BPF ที่ต้องการให้มีการสอนปฏิบัติภาวนาควบคู่กับการทำกิจกรรมเพื่อสังคม

ไดแอนนา วิลสัน (Diana Winston) ผู้นำความคิดของ ไซอิทเคน มาปฏิบัติ ได้ประยุกต์หลักการทำงานเพื่อชุมชนของชาวคริสต์ เช่น Jesuit Volunteer Corps และ การทำงานของกลุ่ม Catholic Workers โครงการนี้จะใช้ระยะเวลาจนถึง ๖ เดือนต่อหนึ่งครั้ง กิจกรรมในแต่ละวันนอกเหนือจากการเดินจงกรม นั่งภาวนาแล้ว ยังต้องออกไปทำกิจกรรมเพื่อสังคม เช่น การ

^๔Bpf, "Turning Wheel", (30 August 2008), <<http://www.bpf.org/turning-wheel-magazine>>.

ทำอาหารเลี้ยงพวกขอทานจรจัด การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในโรงพยาบาล การใช้การปฏิบัติสมาธิภาวนาในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในโรงเรียน เป็นต้น

โครงการ BASE “จัดว่าเป็นงานอาสาสมัครแบบพุทธโครงการแรกในอเมริกาเหนือ” โดยมีหลักการว่า “การให้บริการสังคมและการทำงานเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยกลุ่มคนในชุมชนที่มีจุดมุ่งหมายอุดมการณ์เดียวกัน” โครงการนี้มีลักษณะที่ประกอบไปด้วย

๑. การทำงานเพื่อสังคม – Service/Social Action (seva) เช่น การช่วยเหลืองานโรงพยาบาล การจัดการชุมชน การสอนศาสนาให้พวกขอทานจรจัด เป็นต้น

๒. การให้ความรู้/ปัญญา – Wisdom/Training (pannya) โครงการจะให้ความรู้โดยประยุกต์คำสอนทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับปัญหาด้านการเมือง สังคมและสิ่งแวดล้อม

๓. การปฏิบัติภาวนา – Dharma Practice (Samadhi) การปฏิบัติภาวนาจะเกิดควบคู่กับการทำงานเพื่อสังคม

๔. ชุมชน - Community (sangha) โครงการนี้มีจุดประสงค์เพื่องานของชุมชนทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ

๕. คำอธิษฐานหรือคำมั่นสัญญา - Commitment (adhitthana) เป็นการแสดงความมั่นหมายว่าจะอยู่กับโครงการครบ ๖ เดือน และสามารถปฏิบัติธรรมได้ตลอดโครงการ

ในทุกวันที่ออกไปช่วยเหลือสังคม ผู้ร่วมโครงการจะนำปัญหาที่ได้พบเจอมาพูดคุยกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขโดยยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแกนหลักในการแก้ไข การทำกิจกรรมเช่นนี้จึงเป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่ชุมชนได้เป็นอย่างดี เพราะได้มีการปรึกษาหารือและทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นไปตามหลักธรรมเรื่อง**อปริหานิยธรรม**

นอกจากนี้โครงการ BASE ยังได้มีส่วนช่วยเหลือโครงการที่เรียกว่า Coming Home ที่เข้าไปช่วยเหลือผู้ที่เพิ่งพ้นโทษทั้งด้านการให้คำปรึกษาและร่วมกับโครงการในการจัดหางาน BPF ยังได้เข้าร่วมกับพันธมิตรอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือให้โครงการต่างๆของพันธมิตรสำเร็จ เช่นองค์กร Metta Center ก็ได้เข้าไปสอนเรื่อง การไม่ใช้ความรุนแรง (Nonviolence Study) เป็นต้น แต่ในปี ๒๐๐๗ โครงการ BASE ได้หยุดชะงักลงเนื่องจากคณะผู้ทำงานที่เป็นแกนนำได้ลาออกไป และได้รื้อฟื้นโครงการอีกครั้งเมื่อปี 2009 หลังจากที่ได้ประสบความสำเร็จมาอย่างยาวนาน โครงการ BASE นี้ผู้สมัครไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเข้าฝึกอบรม ผู้สมัครมีทุกศาสนา และนิกาย และไม่จำเป็นต้องเป็นชาวพุทธ โครงการอื่นๆ ที่ BPF ดำเนินการ เช่น

Too Young to Do Time โครงการรณรงค์เรื่องกฎหมายให้ยกเลิกโทษจำคุกตลอดชีวิต สำหรับคดีที่ไม่รุนแรงกับนักโทษเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๗ ปีและการรณรงค์ยกเลิกให้มีโทษประหารชีวิตสำหรับทุกคน

Young Adult Programs เช่น BPF Teen Retreat (อายุ ๑๕ – ๑๙ ปี) และ Young Adult Retreats (อายุ ๑๘ – ๓๑ ปี) เป็นการเข้าปฏิบัติธรรมตามโครงการ ๗ วัน หรือ ๓ วัน แล้วแต่โครงการกำหนด

๓.๔.๒ โครงการ BPF's Burma Project

ในช่วงปี ๒๐๐๗ เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศพม่าที่พระสงฆ์พม่าถูกรัฐบาลทหารทำร้ายเนื่องจากการประท้วงเรื่องการขึ้นราคาน้ำมัน และถัดมาได้ประสบภัยพิบัติจากพายุไต้ฝุ่น มีผู้คนได้รับความทุกข์ยากมากมาย BPF จึงได้มีโครงการเข้าไปให้ความช่วยเหลือรวมทั้งการรณรงค์ยุติความรุนแรงในพม่า BPF ได้ร่วมกับองค์กรต่างๆ ทั่วโลก เช่น ออสเตรเลีย อินเดีย เม็กซิโก บังคลาเทศ อิตาลี แคนาดา เกาหลี สเปนและลาดัก ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๐๐๗ BPF ได้จัดการเดินขบวนอย่างสันติกลางเมืองซานฟรานซิสโก เพื่อแสดงให้รัฐบาลพม่ายุติความรุนแรงต่อพระสงฆ์ นอกจากนี้ยังช่วยเรียกรับเงินบริจาคและส่งเงินไปช่วยเหลือพม่าที่ประสบภัยจากพายุอีกด้วย และยังมีโครงการอื่นๆ ที่ช่วยเหลือพม่าอีกเช่น โครงการ Clear View Project

นอกจากโครงการช่วยเหลือพม่าแล้ว BPF ยังได้ทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือทิเบตทั้งเรื่องผู้ลี้ภัยและเด็ก เช่น Tibetan Children's Refugee Fund และ Tibetan Revolving Fund ซึ่งก่อตั้งมานานกว่า ๑๕ ปีแล้ว

สำหรับเหตุการณ์ภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวครั้งร้ายแรงที่สุดที่ประเทศเฮติในรอบ ๒๐๐ ปีของประเทศ มีผู้เสียชีวิตประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ คน และอีกเกือบ ๓ ล้านคนไม่มีที่พักอาศัย องค์กร BPF ได้ร่วมมือกับพันธมิตรที่ชื่อ The Fellowship of Reconciliation, องค์กรในเครือและพันธมิตรอื่นๆ ในสหรัฐฯ ในการช่วยระดมเงินบริจาคเพื่อช่วยเหลือชาวเฮติด้วย

โครงการอื่นๆ เช่น

Right to Practice เป็นการรณรงค์ที่เนื่องมาจากการถูกกีดกันไม่ให้พระภิกษุสงฆ์และแม่ชีในพม่า และทิเบตไม่สามารถปฏิบัติภาวนาได้

One Peace โครงการต่อต้านสงครามในอิรักและอัฟกานิสถาน และความขัดแย้งของอิสราเอลกับปาเลสไตน์

Dharma Gaia Trust โครงการเรื่องสิ่งแวดล้อมในศรีลังกา ลาดัก อินเดียและเวียดนาม

Green Vietnam การพัฒนาเพื่อการทำเกษตรกรรมแบบอินทรีย์ในเวียดนาม

Dhamma Moli ช่วยเหลือด้านการศึกษาเด็กกำพร้าในเนปาลและเด็กที่เป็นเหยื่อจากการค้าประเวณี

พุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพ มีประวัติศาสตร์การก่อตั้งมายาวนานถึงสามทศวรรษ และยาวนานที่สุดในสหรัฐอเมริกาที่ก่อตั้งโดยชาวอเมริกัน และจัดว่าเป็นการขับเคลื่อนทางพระพุทธศาสนาที่ทำให้ชาวอเมริกันเข้าใจในปรัชญาของศาสนาพุทธได้เป็นอย่างดี องค์กร BPF ได้ฝ่าฝืนอุปสรรคมาหลายสมัย ช่วงที่ผู้นำเป็นบุคคลที่เคารพศรัทธา องค์กรก็มีการเจริญเติบโตและทำกิจกรรมเพื่อสังคมจนเป็นที่รู้จัก ช่วงไหนที่ผู้นำไม่เป็นที่รู้จัก องค์กรก็ซบเซา ขาดกลยุทธ์ในการดำเนินกิจกรรม อย่างไรก็ตาม BPF ยังคงเป็นองค์กรที่ต่อสู้เรียกร้องเพื่อสันติภาพ โดยไม่ใช้ความรุนแรง เพื่อสังคมทั้งในประเทศและระดับสากล แม้ช่วงไหนที่องค์กร ขาดกิจกรรมที่ทำเพื่อสังคมโดยรวม แต่ BPF ก็ยังดำเนินกิจกรรมเพื่อสันติภาพภายในจิตใจของบุคคลสืบเนื่องต่อไป

การไม่เบียดเบียนกันในเชิงโครงสร้างตามแนวคิดของ BPF นั้นจะเห็นได้จากโครงการต่างๆที่องค์กรได้ดำเนินกิจกรรม เช่น ปัญหาสิทธิเด็ก จากโครงการ Too Young To Do Time ซึ่งเป็นโครงการที่เกิดจากการที่ไม่เห็นด้วยกับโทษสำหรับเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๗ ปีที่ต้องโทษติดคุกตลอดชีวิตและห้ามประกันตัวหรือโทษสูงสุดคือประหารชีวิต โดยที่ส่วนใหญ่มีอายุประมาณ ๑๓ – ๑๔ ปีและคดีส่วนใหญ่ไม่มีใครเข้ามาช่วยเหลือเรื่องคดีความ ซึ่งการไม่ให้ประกันตัวขัดกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศและสนธิสัญญาเรื่องสิทธิเด็ก BPF จึงรณรงค์และเรียกร้องให้รัฐบาลกลางแก้ไขเรื่องอาชญากรรมเด็กโดยคำนึงถึงสิทธิของเด็กด้วย

จะเห็นได้ว่า การรณรงค์เรียกร้องให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายนี้เป็นความต้องการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างของสังคมเพื่อไม่ให้ผู้มีอำนาจเบียดเบียนผู้น้อย และผู้น้อยควรได้รับความเข้าใจในฐานะที่ยังด้อยกว่าในเรื่องวุฒิปัญญา การรณรงค์เรียกร้องความเข้าใจนี้เป็นการกระทำอยู่บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกันเชิงโครงสร้างนั่นเอง

หรือในกรณีโครงการ Right to Practice ที่ทาง BPF รณรงค์เพื่อให้พระภิกษุในทิเบตได้มีโอกาสในการปฏิบัติศาสนกิจตามสมควรและตามสิทธิที่พึงมี การเรียกร้องเช่นนี้จะเห็นว่า BPF ได้ดำเนินนโยบายในเรื่องสันติภาพระหว่างประเทศตามวิสัยทัศน์ที่ประกาศไว้ การเรียกร้องให้รัฐบาลจีนอนุญาตให้พระภิกษุปฏิบัติศาสนกิจได้นั้นดำเนินด้วยสันติวิธีบนพื้นฐานว่ารัฐบาลไม่ควรจะเบียดเบียนตัดรอนสิทธิที่พระภิกษุพึงมี

ในการทำงานเดียวกันโครงการ One Peace เพื่อรณรงค์การยุติสงครามระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอล ซึ่งโครงการนี้แสดงให้เห็นว่า BPF ไม่ได้ยึดติดในเรื่องความเป็นชาวพุทธแต่คำนึงถึงความไม่เบียดเบียนของทุกชุมชนหรือเรื่องที่น่าความเดือดร้อนมาสู่มวลมนุษยชาติโดยรวม

จะเห็นได้ว่าโครงการต่างๆที่ BPF ดำเนินนั้นได้ตีความอหิงสธรรมในบริบทที่แตกต่างหลักคำสอนเดิมที่กล่าวถึงอหิงสธรรมในลักษณะกว้างคือไม่เบียดเบียนในทางกาย วาจาและใจ และเป็นเพียงลักษณะปัจเจก แต่องค์กร BPF ทำให้อหิงสธรรมมีความหมายที่จับต้องได้และเป็นรูปธรรมในการที่จะนำเอาหลักคำสอนทางพุทธศาสนาทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติและเน้นในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับคนหมู่มากคือระดับโครงสร้างสังคม

จากแนวทางการทำงานขององค์กร พุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพ (BPF) ซึ่งดำเนินนโยบายบนหลักของอหิงสธรรมในการทำงานเพื่อสังคม จะเห็นได้ว่า BPF ได้รับอิทธิพลแนวคิดอย่างสูงจากพุทธศาสนิกายเซนอันเป็นจุดเริ่มต้นขององค์กร รวมทั้งจากท่านดิช นัท ฮันห์ และจาก องค์ทะไลลามะ ที่มีบทบาทในการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณที่มีรากฐานมาจากความรักความกรุณาและการกระทำเพื่อสังคมโดยรวม โดยองค์กรได้ร่วมมือทำงานและมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับทั้งสองท่าน

แนวคิดเรื่องอหิงสธรรมที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมขององค์กร แสดงออกมาในรูปของแผนงานและโครงการดำเนินการเพื่อสังคมต่างๆ เมื่อ BPF ตระหนักถึงความสงบภายในนำมาซึ่งสันติภาพ ความรัก ความกรุณา จากนั้นความสุขที่เกิดขึ้นภายในจะแผ่ขยายออกมาเป็นความรัก การต้องการรับใช้ชุมชน เพื่อให้สังคมสงบสุขเช่นกัน

เมื่อวิเคราะห์ถึงโครงการที่สำคัญของ BPF ที่เกิดขึ้น โครงการแรกที่จะต้องพิจารณาคือโครงการ BASE (Buddhist Alliance for Social Engagement) จะเห็นว่า BPF ได้ใช้หลักการทางพุทธศาสนา คือ ทาน ศีล ภาวนา หรือ ทาน ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นฐานในการพัฒนาจิตและพัฒนาสังคมโดยพิจารณาจากองค์ประกอบของโครงการ ดังนี้

๑. การบริการสังคม (seva) เช่น การช่วยเหลืองานโรงพยาบาล การจัดการชุมชน การสอนศาสนาให้พวกขาทานจรจัด เป็นต้น การบริการสังคม จัดเป็นการปฏิบัติในเรื่องของทาน คือ การให้ การช่วยเหลือผู้อื่น ไปด้วยความกรุณาเพื่อให้เขาพ้นทุกข์

กรณีการให้ทานนี้ อนุเคราะห์หลังได้ว่าเป็นการปฏิบัติตามแนวอหิงสาหรือการไม่เบียดเบียนกันเชิงโครงสร้างได้ ผู้ที่มีทรัพย์สินมากกว่า มีความยินดีที่จะช่วยเหลือผู้ที่ลำบากเดือดร้อน ถือว่าต้องเสียสละสิ่งที่มี การเสียสละสิ่งที่มีมากกว่าเป็นการให้กับผู้ที่ไม่มีทำให้ความเหลื่อมล้ำทางโครงสร้างลดลง ความรู้สึกคับแค้นใจ ความรู้สึกไม่ยุติธรรมลดลง ความรู้สึกถูกเอา

รัดเอาเปรียบ ความรู้ดีกว่าถูกเบียดเบียนย่อมลดลง การให้ทาน ช่วยเหลือสังคมจึงเป็นอีกแนวปฏิบัติที่เรียกว่าเป็นอหิงสาก็

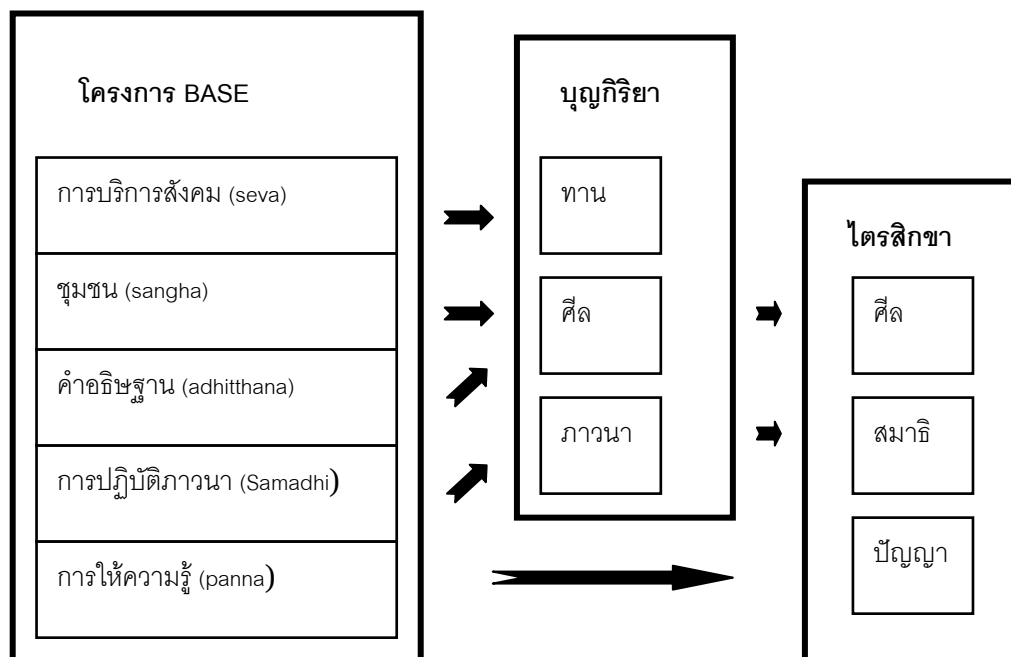
๒. การให้ความรู้/ปัญญา (pannya) โครงการจะให้ความรู้โดยประยุกต์คำสอนทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับปัญหาด้านการเมือง สังคมและสิ่งแวดล้อม คณะทำงานโครงการจะให้การอบรมเรื่องความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ให้เห็นความสำคัญของทุกสรรพสิ่งที่เชื่อมโยงกัน การปฏิบัติต่อทุกสรรพสิ่งไม่ว่ามีชีวิตหรือไม่มีชีวิตบนฐานของความรักความกรุณา จัดเป็นการให้ปัญญาแก่ผู้ที่มาอบรมให้เข้าใจพื้นฐานของการดำรงอยู่ร่วมกัน

๓. การปฏิบัติภาวนา (Samadhi) การปฏิบัติภาวนาจะเกิดควบคู่กับการทำงานเพื่อสังคม คณะทำงานโครงการจัดให้มีการฝึกสมาธิประจำวัน การปฏิบัติภาวนาตามแบบของพุทธศาสนานิกายเซน เพื่อเกิดสันติสุขภายใน

๔. ชุมชน (sangha) โครงการนี้มีจุดประสงค์เพื่องานของชุมชนทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ คณะทำงานคำนึงถึงความสำคัญของชุมชน (community) เพื่อให้สังคมอยู่กันด้วยความสงบเรียบร้อยมีการทำงานร่วมกับกลุ่มองค์กรอื่นๆ เพื่อทำงานเป็นทีมและนำไปสู่วัตถุประสงค์ที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์ การเรียกร้องความยุติธรรมในสังคม ซึ่งเข้าได้กับการปฏิบัติทางศีล เพราะกระทำให้ต้องการให้สังคม ชุมชนเกิดความสงบสุขเสมอเหมือนกัน ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน

๕. คำอธิษฐานหรือคำมั่นสัญญา (adhitthana/commitment) เป็นการแสดงความมั่นหมายว่าจะอยู่กับโครงการครบ ๖ เดือน และสามารถปฏิบัติธรรมได้ตลอดโครงการ การฝึกปฏิบัติข้อนี้มีความสำคัญมาก กล่าวคือเป็นการรักษาสัจจะของตนเอง บุคคลที่ต้องการเข้าร่วมโครงการ ต้องมีจิตใจแน่วแน่ในการที่จะฝึกปฏิบัติทั้งภายในการทำงานเพื่อรับใช้สังคม ถ้าผู้ใดทอดทิ้งหรือล้มเลิกระหว่างทาง ซึ่งดำเนินกิจกรรมถึง ๖ เดือน นอกจากจะไม่เกิดอธิษฐานบารมีแล้วยังไม่มีความเพียรอันไม่สามารถทำให้กิจการต่างๆ ลุล่วงไปได้ การรักษาสัจจะสงเคราะห์ได้กับการรักษาศีลในข้อที่ ๔ คือ มุสาวจา เวรมณี คือไม่เพ้อเจ้อ พูดจริงทำจริง โดยมีสัมมาวาทยามะอันเป็นองค์ธรรมที่เกิดขึ้นพร้อมในสัมมาสังกัปปะ หล่อเลี้ยงไว้ และเพื่อทำให้องค์ธรรมอื่นๆ คือ เนกขัมมะก็ดี อพยบาทก็ดี อวิหิงสาก็ดี ได้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์

จะเห็นได้ว่า โครงการที่สำคัญเช่น BASE นี้ ได้ดำเนินตามหลักพระพุทธศาสนาโดยแท้จริง ทาน ศีล ภาวนา อันเป็นการกระทำเพื่อเกิดบุญกุศล และยังเป็นพัฒนาจิตตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา คือได้ทั้งบุญกุศลและเกิดการพัฒนาตนเองและสังคมได้อีกด้วย

แผนภูมิการทำงานของโครงการ BASE กับหลักพุทธศาสนา

นอกจากนี้จะเห็นว่า การทำงานในโครงการ BASE นั้นอยู่บนฐานความรักความกรุณา ต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่งอันเป็นหลักฐานพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนและการทำร้ายกันหรือก็คืออหิงสกรรมนั่นเอง

นอกจากนี้ยังพบว่า พุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพ นอกจากจะยึดหลักเรื่อง อหิงสกรรมเป็นหลักสำคัญในการปฏิบัติแล้ว ยังสามารถวิเคราะห์ถึงหมวดธรรมอื่นๆที่ BPF นำมาปฏิบัติอีกด้วย ดังนี้

๑. โพธิจิต (bodhicitta) ในรายงานประจำปี ๒๐๐๗ อดีตผู้อำนวยการบริหาร เซ็นจู เอิร์ทลิน มานูเอล (Zenju Earthlyn Manuel) ได้กล่าวไว้ในโอกาสครบรอบการก่อตั้ง BPF ๓๐ ปีว่า “ขณะที่เราฉลองความสำเร็จในการทำงานและสิ่งที่ท้าทายต่างๆ เราต้องเตือนตนเองเสมอว่าเราได้ปลูก ‘โพธิจิต (bodhicitta)’ การฝึกปฏิบัติโพธิจิต หมายถึงจิตที่มุ่งการตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าหรือมุ่งธรรมชาติการเป็นพุทธะ เป็นการตั้งจิตปรารถนาในความคิดของการเป็นพระโพธิสัตว์ในพุทธศาสนามหายาน

โพธิจิต คือ หนึ่งในหลักคำสอนในพุทธศาสนามหายาน โพธิจิตถูกปลูกขึ้นด้วยการปลูกเมตตาอันยิ่งใหญ่และกรุณาอันยิ่งใหญ่ คือความปรารถนาดีต่อผู้อื่น เข้าใจความเท่าเทียมกันของ

สัตว์ทั้งหลาย โพธิจิตเป็นจิตที่มุ่งมั่นที่จะบรรลุถึงพุทธภาวะเพื่อประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวง^๙ และเป็นหลักตรงกับ เรื่องมหารุณมา^{๑๐} เพราะเป็นการตั้งโพธิจิตในการช่วยเหลือสรรพสัตว์ และเป็นการตั้งจิตปฏิบัติเพื่อพุทธภูมิ ด้วยการบำเพ็ญบารมี

BPF ได้ถือกำเนิดโดยปฏิบัติตามแนวคิดตามหลักคำสอนพุทธศาสนามหายานเป็นหลัก โดยเฉพาะนิกายเซน ตามหลักพระพุทธศาสนามหายานนั้นจะยึดหลักแนวคิดเรื่อง พระโพธิสัตว์ ซึ่งหมายถึง “สัตว์แห่งปัญญา หรือ ชีวิตแห่งปัญญา”^{๑๑}

๒. อริยสัจ ๔ ด้วยการพิจารณาทุกข์ โดยเฉพาะทุกข์ที่เป็นเชิงโครงสร้างของสังคม การไม่เท่าเทียมกันด้านกฎหมาย การเมืองที่เป็นเผด็จการเช่นในพม่า หรือการกดขี่ชาวทิเบตของชาวจีน ความรุนแรงในปาเลสไตน์ เป็นต้น เมื่อพิจารณาทุกข์แล้ว ก็จะหาสาเหตุของทุกข์ เช่นเด็กที่โทษคดีชั้นโทษประหาร เพราะเด็กอาจจะมีความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เมื่อเด็กยังถือว่าสติปัญญาไม่เท่าเทียมผู้ใหญ่ การลงโทษประหารจัดว่าหนักเกินไป BPF จึงรณรงค์ยกเลิกโทษประหารสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งจัดว่าเป็นมรรคหรือวิธีการ ซึ่งในปี ๒๐๐๒ มีเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ถูกสั่งประหารชีวิต ๓ คนในรัฐเท็กซัส ในปีถัดมามีอีกหนึ่งคนถูกโทษประหารในเมืองโอกลาโฮมา การรณรงค์นี้ประสบผลสำเร็จอย่างงดงาม เพราะในที่สุด เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๐๐๕ ศาลสูงสุดของสหรัฐ (US Supreme Court) ได้ยกเลิกโทษประหารกับเยาวชน^{๑๒} ซึ่งจัดว่าเป็น นิโธ BPF ได้มีการใช้การภาวนาในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมทุกประเภท เพื่อให้เกิดความสงบในจิตใจและมีสติ สมารถอยู่กับตัวเอง เป็นการใช้สัมผัสสติ และสัมผัสสมาธิ ในอริยมรรค ตัวอย่างของโครงการ BASE เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญญา ในการแก้ไขปัญหาดังอธิบายข้างต้น

^๙ Peter Della Santina, *The Tree of Enlightenment: An Introduction to the Major Tradition of Buddhism*, (California: Chico Dharma Study Foundation, 1997), p. 223.

^{๑๐} หลักการที่สำคัญในพุทธศาสนามหายาน มี ๓ ประการ นอกจากหลักมหารุณมาแล้ว ยังมีหาปัญญา คือ หลักอนัตตาที่เป็นคุณลักษณะพิเศษในพุทธศาสนาและมหายานได้อธิบายไว้อย่างกว้างขวาง นิยมเรียกว่า “ศูนยตา” และ หลักมหาอุบาย คือพระโพธิสัตว์ต้องประกอบด้วยกุศโลบายนานัปการในการช่วยเหลือสัตว์ ต้องประกอบด้วยไหวพริบ ปฏิภาณ ดูเพิ่มเติมใน อภิขัย โพธิประวัติศาสตร์, **พระพุทธศาสนามหายาน**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๓๕-๑๓๗ และ ๑๕๘ – ๑๕๙.

^{๑๑} ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์, **วิถีแห่งมหายาน**, (กรุงเทพฯ: บริษัท ลินจี การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๒๖), หน้า ๒๙.

^{๑๒} Bpf, “Current Project”, (30 August 2008),

<http://www.bpf.org/html/current_projects/transformative_justice/transformative_justice.html#2> และ

<http://www.bpf.org/html/current_projects/transformative_justice/events/DharmaDP.html>.

การดำเนินงานด้วยมรรคหรือทางสายกลาง ทำให้เกิดสันติภาพในเชิงปฏิฐานซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนความเสมอภาค ความเท่าเทียมในการแลกเปลี่ยน เป็นหลักแห่งความเป็นธรรม^{๓๓} คำว่าทางสายกลางนี้ยังรวมถึงการต้องการขั้นพื้นฐาน คือไม่มีมากเกินไปให้เป็นส่วนเกิน ไม่ทรมาณตนเอง แต่ไม่ตามใจ หลักธรรมนี้ย่อมนำไปสู่สังคมที่นิยมความเสมอภาค ไม่หมกมุ่นกับวัตถุมากเกินไป ไม่เอาวัดเอาเปรียบ มีความห่วงใยในชีวิตความเป็นอยู่ เปิดโอกาสให้ผู้อื่นดำเนินชีวิตตามหลักการแห่งความเป็นเอกภาพของมนุษยชาติ เป็นฐานของทฤษฎีสันติภาพ เพราะทำให้ไม่มองโลกในดีเกินไปและแง่ร้ายเกินไปในสถานการณ์ต่างๆ ทำให้เข้าใจในเหตุปัจจัยที่เกิดด้วยสติ ทำให้การพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหานั้นไปได้มากขึ้น

๓. หลักอปริหานิยธรรม คือธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญ เช่นในข้อหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ในโครงการ BASE เมื่อได้ออกไปทำกิจกรรมเพื่อสังคมต่างๆ ในแต่ละวัน เช่น การบริการในโรงพยาบาล หรือ การช่วยเหลือคนจรจัด เมื่อกลับมาที่พัก จะต้องมีการประชุมกันเพื่อได้นำปัญหาที่พบเจอแต่ละวัน มาวิเคราะห์ตามหลักอริยสัจ ๔ แล้วหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน การทำงานลักษณะนี้ย่อมก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ นอกจากนี้ องค์กร BPF ก็มีการประชุมสม่ำเสมอ มีการวางแผนการทำงาน กลยุทธ์ที่ใช้ในแต่ละการณรงค์ หรือ เดินขบวน เป็นต้น

๔. สัมมาอาชีวะ (Right Livelihood) BPF เห็นว่า การดำรงชีวิต ด้วยการมีอาชีพที่สุจริตเป็นสิ่งที่มนุษย์ควรทำ ซึ่งรวมทั้งการไม่ค้าอาวุธ ยาเสพติด การสะสมอาวุธเพื่อเบียดเบียนผู้อื่น BPF ได้เข้าไปช่วยเหลือผู้ลี้ภัยชาวทิเบตในเนปาล และอินเดีย ด้วยโครงการ The Tibetan Revolving Loan Fund^{๓๔} ด้วยการให้กู้ยืมเงินดอกเบี้ยต่ำเพื่อเอาไปทำการค้า ด้วยจำนวนเงิน US\$100,000 นอกจากนี้ โรเบิร์ต ไชอิทเคนผู้ก่อตั้ง BPF ยังได้ใช้หลักธรรมเรื่องสัมมาอาชีวะสอนให้กับเยาวชน โดยเฉพาะเรื่องยาเสพติด ที่มีการซื้อ ขาย และเสพ^{๓๕} อีกด้วย

๕. หลักขันติธรรม (Tolerance) หรือความหลากหลาย เพราะยอมรับความแตกต่างของแต่ละคน องค์กร หรือวัฒนธรรม และเนื่องจาก BPF ไม่ได้จำกัดบุคคลที่เข้ามาทำงาน อาสาสมัครหรือสนใจฝึกปฏิบัติภาวนา จะนับถือศาสนาใด เชื้อชาติใด ก็เปิดรับด้วยความยินดี ไม่มี

^{๓๓} โยฮัน กัลตุง, พุทธสันติวิธี: ทฤษฎีเชิงโครงสร้าง, สมชัย เย็นสบาย แปล, สุวรรณฯ สถานานันท์สาขพิณ ศุพุทธมงคล บรรณาธิการแปล, หน้า ๒๐-๒๑.

^{๓๔} Bpf, "Annual Report 2005", (30 August 2008), <http://www.bpf.org/html/about_us/annual_report/05_ar.html#intl>.

^{๓๕} Judith Simmer-Brown, "Speaking Truth to Power: The Buddhist Peace Fellowship", Engaged Buddhism in The West, edited By Christopher Queen, pp.71-72.

การแบ่งแยก เรา เขา ท่ามกลางความหลากหลายนี้ก็มีควมมีเอกภาพและยังใช้ประโยชน์จากการดำรงอยู่อย่างพึ่งพาอาศัย จะเห็นได้ว่า ความสามารถของชาวพุทธในการประสานวิธีคิดอื่นเข้ากับแนวทางของตนซึ่งตรงกับทฤษฎีสันติภาพที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายของรูปแบบทางสังคม ทัศนคติ และพฤติกรรมของมนุษย์ สร้างความยืดหยุ่นให้เกิดขึ้นในระบบทำให้สามารถหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า^{๑๖}

โดยสรุป BPF ได้ใช้พุทธธรรมมาปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อสังคม นอกจากอหิงสธรรม ความรักความกรุณาและปฏิเสธสมุปาตแล้ว ยังได้ใช้หลักธรรมอื่นๆดังกล่าวข้างต้นมาเป็นหลักในการทำงานอีกด้วย

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า พุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพ หรือ BPF ได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อสังคมมากมาย และพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสันติภาพจัดว่าเป็นองค์กรขบวนการพุทธศาสนาเพื่อสังคมและเป็นองค์กรด้านนี้ที่มีชื่อเสียงโดดเด่นที่สุดและมีอายุยาวนานที่สุดในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อพิจารณาว่า BPF มีลักษณะของขบวนการเป็นพระพุทธรูปศาสนาเพื่อสังคมหรือไม่ตามทัศนะของคริสโตเฟอร์ ควีน^{๑๗} สามารถวิเคราะห์ได้ดังลักษณะที่ควีนสรุปไว้ว่าลักษณะของพระพุทธรูปศาสนาเพื่อสังคมมี ๓ ประการคือ

๑. การตระหนักรู้ (Awareness)

BPF ได้ตระหนักรู้ถึงปัญหาของความทุกข์ที่เป็นความทุกข์ด้านโครงสร้างของสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นคือในประเทศสหรัฐและระดับนานาชาติ เช่น การเกิดโครงการช่วยเหลือเยาวชนในสหรัฐในการไม่ต้องรับโทษประหาร ซึ่งต้องเข้าไปแก้ไขในระดับกฎหมายคือโครงสร้าง การเข้าไปสร้างสันติภาพของปาเลสไตน์กับอิสราเอล การเรียกร้องการยุติความรุนแรงในพม่า เป็นต้น โครงการต่างๆนี้ แม้จะเกิดขึ้นในแต่ละประเทศในแต่ละมุมของโลก ซึ่งบางแห่งห่างไกลกับที่ตั้งของ BPF ก็ไม่ได้ทำให้ BPF นั่งนอนใจ และตระหนักถึงความทุกข์ที่เกิดขึ้นของผู้ร่วมโลกด้วยกัน

๒. การทำตนให้เป็นหนึ่งเดียวกับโลก (Identification of the self and the world)

BPF ได้เห็นความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกัน ตามหลักอหิทัปปัจจยตาและไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่าย เช่นกรณีปัญหาปาเลสไตน์กับอิสราเอล จะเห็นว่า ทั้งสองประเทศเป็นยิวและ

^{๑๖}โยฮัน กัลตุง, พุทธสันติวิธี: ทฤษฎีเชิงโครงสร้าง, สมชัย เย็นสบาย แปล, สุวรรณฯ สถานานันท์สายพิณ ศุพุทธมงคล บรรณาธิการแปล, หน้า ๑๙-๒๐.

^{๑๗}Christopher S. Queen, Engaged Buddhism in the West, p. 6 และในพระมหาสมปฤณ วุฑฒิกโร, “พระพุทธรูปศาสนาเพื่อสังคม : กรณีศึกษาการตีความศีลห้าของเครือข่ายพุทธศาสนิกเพื่อสังคมนานาชาติ”, สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, หน้า ๑๐.

เป็นอิสลาม ในขณะที่ BPF เรียกตนเองว่าเป็นพุทธ การเข้าไปช่วยเหลือเพราะเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ต้องพึ่งพิงและช่วยเหลือกัน ตามแนวคิดที่ว่าเป็นเพื่อนผู้ร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตาย BPF จึงได้ทำตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ที่ได้มีปัญหาหรือความทุกข์ที่สามารถจะช่วยเหลือ BPF ก็จะไปช่วยเหลือ

๓. การลงมือกระทำ (Imperative of action)

จะเห็นได้จากโครงการหลายโครงการที่ BPF ได้ลงมือกระทำ ดำเนินการ ได้เข้าไปช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา อย่างเป็นรูปธรรม ไม่ว่า โครงการในพม่า ในเนปาลสำหรับชาวทิเบต การรณรงค์แก้กฎหมายเรื่องโทษประหารของเยาวชน เป็นต้น

ดังนั้น BPF จึงมีลักษณะเป็นขบวนการพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมตามทัศนะของควีนดังกกล่าว

ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาเฉพาะอหิงสธรรมที่เป็นหลักปฏิบัติที่ BPF ปฏิบัตินั้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่า BPF เข้าใจว่าอหิงสธรรมเป็นธรรมะที่ใช้เพื่อสังคมได้หรือไม่ จะพบว่า

๑. เรื่องการตระหนักรู้ จะเห็นได้ว่า การตระหนักรู้ในความทุกข์ที่เกิดขึ้นนั้นจะต้องประกอบไปด้วยสัมมาสติซึ่งเป็นองค์ธรรมที่เกิดขึ้นพร้อมกับสัมมาสังกัปปะดังที่ได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ ๒ เมื่ออหิงสธรรมเป็นหลักธรรมในสัมมาสังกัปปะก็ต้องมีสัมมาสติเกิดขึ้นด้วยและสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสติที่เดโชพล เหมนาไลย^{๑๔} ได้สรุปว่า คุณสมบัติของพุทธศาสนาเพื่อสังคมต้องเกิดจากการตระหนักรู้ที่แท้จริงที่หมายถึงสติสัมปชัญญะ

๒. การทำตนให้เป็นหนึ่งเดียวกับโลก ในที่นี้จะกล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ที่มนุษย์มีสัมพันธ์กับสรรพสิ่งอื่น การจะเข้าใจและรับรู้ว่าคุณอย่างมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเพราะเข้าใจเรื่องปัจจุสมุปบาทหรืออทิปปัจจยตา การเข้าใจเช่นนี้คือมีปัญญาหรือมีสัมมาทิฐิ ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ ๒ อหิงสธรรมนั้นนอกจากจะเกิดขึ้นพร้อมกับสัมมาสติแล้วยังเกิดพร้อมสัมมาทิฐิด้วย ดังนั้นอหิงสธรรมจึงเป็นหลักธรรมที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปปฏิบัติเพื่อทำให้โลกอยู่ด้วยกันด้วยความสงบและสันติและทำให้ทุกคนในสังคมโลกมีความรักความเมตตากรุณาต่อกันและในที่สุดก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของโลก

^{๑๔} เดโชพล เหมนาไลย, “พุทธศาสนาเพื่อสังคม: กรณีการแปลและการนิยามความหมาย”, ในวารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๑): ๒๓.

๓. การลงมือกระทำ ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้เช่นกันในบทที่ ๒ อหิงสธรรมเกิดขึ้นพร้อมกับสัมมาวาทยามะหรือความเพียรพยายามที่จะเข้าไปช่วยเหลือ “เป็นนัยสำคัญในเชิงรุกและลงมือกระทำจริง”^{๑๙}

จะพบว่าเฉพาะอหิงสธรรมโดยตัวเองแล้วก็มีลักษณะของความเป็นพุทธศาสนาเพื่อสังคมตามทัศนะของคริสโตเฟอร์ ควิน และพอสรุปได้ว่าควินก็วิเคราะห์โดยนำมาจากคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรื่องสัมมาสังกัปปะเช่นกัน

ในขณะที่ ดิซ นัท ฮันท์ผู้ซึ่งบัญญัติคำว่าพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมเป็นคนแรก^{๒๐} และได้กล่าวโดยสรุปสั้นๆว่า “พระพุทธศาสนาเพื่อสังคมก็คือพระพุทธศาสนา หากคุณปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนาต่อครอบครัว ต่อสังคม นั้นแหละคือพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม”^{๒๑} ในขณะเดียวกันก็ได้กล่าวถึงการกระทำของพุทธศาสนาเพื่อสังคมโดยสรุปว่าประกอบด้วย การกระทำที่มีฐานจากปัญญาญาณ (Insight) ความกรุณา (compassion) และความเข้าใจจากการเจริญสติและสมาธิ อันเป็นการดำรงอยู่ที่มีคุณภาพ^{๒๒}

ดังนั้นความเป็นพุทธศาสนาเพื่อสังคมที่มีองค์ประกอบเรื่อง สติ การมีปัญญา และการลงมือกระทำ ซึ่งบัญญัติโดยดิซ นัท ฮันท์ก็สอดคล้องกับของคริสโตเฟอร์ ควิน และสุดท้ายอหิงสธรรมก็สอดคล้องกับนิยามเรื่องพุทธศาสนาเพื่อสังคม

๓.๕ วิเคราะห์ความเป็นพุทธศาสนาแบบอเมริกัน (American Buddhism)

เมื่อพิจารณาในด้านวัฒนธรรม ผู้เขียนเห็นว่า BPF เกิดจากการผสมผสานของวัฒนธรรม ๒ วัฒนธรรม คือ พุทธศาสนานิกายเซน และวัฒนธรรมเดิมของอเมริกันที่เป็นคริสต์ศาสนิกชน เพราะผู้ร่วมก่อตั้งและคณะทำงานส่วนใหญ่ เป็นคนที่เปลี่ยนศาสนาจากคริสต์มาเป็นพุทธ ซึ่งเรียกกันว่าเป็น **พุทธศาสนาใหม่ (New Buddhism)** หรือที่เรียกว่า **พุทธศาสนาแบบ**

^{๑๙} อ้างแล้ว.

^{๒๐} หิมพวรรณ รักแตงาม, “การศึกษาวิเคราะห์การตีความหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของดิซ นัท ฮันท์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๙ - ๑๔๖.

^{๒๑} Thien-An, Thich, *Buddhism in Vietnam*, (Tokyo: Charles E. Tuttle, 1975), p.122 อ้างจากเรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓๖.

^{๒๒} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๔๒.

อเมริกัน (American Buddhism) จากการศึกษาของโทมัส เอ. ทวีต (Thomas A. Tweed)^{๒๓} พบว่า อเมริกันที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาพุทธเห็นว่า คำสอนและความเชื่อในพุทธศาสนา “มีเหตุผล ยากที่จะเข้าใจ และ เต็มไปด้วยจินตนาการ” โดยเฉพาะหนังสือที่มีอิทธิพลมากคือ The Light of Asia ของเอ็ดวิน อาร์โนลด์ (Edwin Arnold, 1879) และพบว่า ชาวพุทธที่เป็นอเมริกันมักเป็น “กลุ่มคนที่มีการศึกษาระดับสูงในอเมริกาทั้งนั้น” **แนวคิดของพุทธศาสนาแบบอเมริกันนั้น เป็นเรื่องของชุมชน** (concept of community) ความสัมพันธ์และการผูกพันของ “คนในชุมชน” (ที่ใช้คำว่าสังฆะในพุทธศาสนา) และเกิดเป็นรูปร่างเนื่องจากความรู้สึกของความรับผิดชอบต่อผู้อื่น และวิถีทางที่จะเป็นพุทธศาสนิกชน (ของชาวอเมริกัน) จะต้องเปลี่ยนแปลงสังคมพร้อมทั้งเปลี่ยนแปลงตนเอง นี่คือทัศนคติทำให้เกิดคำที่มีความหมายว่า มีส่วนร่วม คือ การเกี่ยวพัน (engagement) “ดังนั้นเมื่อชาวพุทธที่เป็นอเมริกันสมาทานศีลและนับถือพระรัตนตรัยที่มีคำสอนมานานกว่า ๒,๕๐๐ ปี ยังหมายถึงพวกเขาจะทำในสิ่งเดียวกันกับสมัยที่พระพุทธองค์ทรงสอนแต่ด้วยวิธีการใหม่”^{๒๔}

ในประวัติศาสตร์อเมริกา การผสมผสานระหว่างศาสนาเกิดขึ้น เรียกว่า ลูกผสม (hybrid)^{๒๕} เช่น เป็นยิวแต่ฝึกปฏิบัติภาวนาแบบพุทธ โดยที่ไม่ได้ระบุว่าตนเองเป็นพุทธ แต่เมื่อไปดูวิถีชีวิตที่บ้าน อาจจะตกแต่งตามความเชื่อของชาวพุทธ หนังสือที่อ่าน กิจกรรมประจำวัน มีการฝึกสมาธิในห้องนอน การเข้าห้องเรียนโครงการพิเศษในมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนเรื่องพุทธศาสนา หรือเข้าเว็บเพจของกลุ่มชาวพุทธ เราจึงจะรู้ได้ว่าเขาเป็นยิวแต่ตัว แต่ในแง่ปฏิบัติเรียกได้ว่าสนใจในพุทธศาสนาอย่างมาก และกลุ่มคนเหล่านี้มีมากในอเมริกา

คริสโตเฟอร์ ควีน ได้สรุปลักษณะความเป็น พุทธศาสนาแบบอเมริกัน (American Buddhism) ไว้ ๓ ประการ คือ^{๒๖} ๑) **การเป็นประชาธิปไตย (Democratization)** หรือความเท่าเทียมกันของผู้ปฏิบัติไม่ว่าผู้บวชหรือฆราวาส ผู้เขียนเห็นว่า ความเป็นประชาธิปไตยนี้ยังรวมถึงเรื่อง ระบบ โครงสร้าง ที่ทำให้เกิดการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมที่เป็นแนวทางของพุทธศาสนาเพื่อสังคมจริงๆ ๒) **การปฏิบัติ (Pragmatism)** ซึ่งเน้นเรื่องการปฏิบัติภาวนาและพิธีกรรม

^{๒๓} Christopher S. Queen, *American Buddhism: Methods and Findings in Recent Scholarship*, edited by Duncan Ryuken Williams and Christopher S. Queen, (Surrey: Curzon Press, 1999), p. xxvi.

^{๒๔} Ibid, p. xxxiv.

^{๒๕} Ibid, pp. 71-74.

^{๒๖} Ibid, p. xix.

การทำงานเพื่อชุมชน และ ๓) การเกี่ยวพัน (Engagement) ซึ่งการปฏิบัตินั้นไม่เพียงแต่มีประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติเท่านั้น แต่ต้องมีประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน (community) สังคมและต่อโลกด้วย

BPF จึงเป็นพุทธศาสนาแบบอเมริกัน เพราะเข้าได้ทั้งสามข้อที่ควีนสรุปไว้ และเป็นพุทธศาสนาเพื่อสังคมแบบอเมริกันเพราะได้นำหลักธรรมมา เกี่ยวพัน เพื่อช่วยเหลือสังคมในทุกระดับดังกล่าว